

Aan de verenigde vergadering
van Schieland en de Krimpenerwaard
Maasboulevard 123
3063 GK ROTTERDAM

Ons kenmerk	RKC2021.004	Datum:	26 mei 2021
Contactpersoon	██████████	Bijlagen	-
Doorkiesnummer	010 45 37 320	Onderwerp	Rekenkamercommissiebrief jaarverslaglegging 2020
E-mail	██████████		

Geacht bestuur,

De verenigde vergadering heeft de rekenkamercommissie verzocht jaarlijks een onderzoek te doen naar de informatiewaarde van de jaarverslaglegging. In deze rekenkamercommissiebrief doet de rekenkamercommissie verslag van haar desbetreffende onderzoek voor het jaar 2020. In dit kader heeft de rekenkamercommissie op 11 mei jl. een gesprek met Deloitte Accountants gehad. De bespreking van het accountantsverslag met hen heeft de rekenkamercommissie als zeer prettig ervaren. Er zijn ook afspraken gemaakt om een langdurig vruchtbare samenwerking van hen met ons te bewerkstelligen. De rekenkamercommissie ervaart derhalve de keuze van de verenigde vergadering voor dit nieuwe accountantskantoor als positief. Verder willen we benadrukken dat het gehele proces van tijdige aanlevering van stukken en verdere informatievoorziening van de kant van de organisatie dit jaar goed is verlopen; alle complimenten daarvoor.

Doel- en vraagstelling

Om het budgetrecht goed te kunnen invullen en haar controlerende functie goed uit te kunnen oefenen, heeft de verenigde vergadering voldoende en goede informatie nodig, afkomstig uit onder andere de begroting en de jaarverslaglegging. De rekenkamercommissie wil met deze rekenkamercommissiebrief een oordeel geven over de informatiewaarde van het jaarverslag en de jaarrekening 2020, met aanbevelingen voor mogelijke verbeteringen. Centraal daarbij staat of de jaarverslaglegging 2020 (jaarverslag en jaarrekening) voldoende en kwalitatief goede verantwoordingsinformatie biedt voor de verenigde vergadering om haar controlerende en kaderstellende rol te kunnen vervullen.

Daarnaast heeft de rekenkamercommissie het volgende onderwerp nader onderzocht:

- Gerealiseerd exploitatieresultaat versus belastingopbrengsten en evenwicht van baten en lasten aan het einde van de meerjarenperiode.

Bevindingen

1. Bevindingen op hoofdlijnen

De rekenkamercommissie ziet een duidelijke samenhang tussen de programmabegroting 2020 en het jaarverslag 2020. De activiteiten/maatregelen, zoals die in de programmabegroting 2020 zijn

benoemd op de ambities, zijn terug te vinden in het jaarverslag. Dit is een belangrijke positieve conclusie t.a.v. de informatiewaarde van het jaarverslag.

De programmaverantwoording (H2.1) blijft echter te veel steken in een opsomming van feiten. Zo is naar onze mening de omschrijving 'Conform uitgevoerd' bij de groen gekleurde programmamaatregelen te mager, aangezien de kleur 'groen' reeds staat voor: 'Is conform planning uitgevoerd/gerealiseerd'.

Wat er ontbreekt is een zodanige beschrijving over het resultaat van de uitvoering van de programmamaatregelen dat inzichtelijk wordt in hoeverre (kwalitatief) de verschillende doelen van de programma's zijn gerealiseerd en de ambities zijn behaald.

De programmaverantwoording van het jaarverslag is nu teveel een herhaling van de BURAP2 welke al aan de orde kwam in de VV van maart j.l.

We vinden het positief dat het college de kritiek vanuit de verenigde vergadering, dat de verschillende wettelijk voorgeschreven paragrafen zowel in de begroting als in de jaarrekening behandeld dienen te worden, ter harte heeft genomen. Voor de eerste keer neemt het hoogheemraadschap nu onder het kopje "Weerstandsvermogen" een volledig overzicht op van de opbouw en berekening van het weerstandsvermogen en daaraan aanverwante ratio. Ook heeft het hoogheemraadschap inmiddels de risicotabel ontdaan van PM-risicoposten: ze zijn alle van bedragen voorzien.

Daarmee wordt ook de kritiek geadresseerd vanuit de provincie Zuid-Holland in hun brief van 15 december 2020. Gevolg is overigens dat het benodigde weerstandsvermogen, dat in de programmabegroting 2021 in november 2020 berekend werd op 7.425.000 euro in de jaarrekening 2020, volgens een nieuwe berekeningsmethodiek, als 'netto effect' 6.880.000 euro bedraagt, dit bij een berekende totale financiële impact van 17.350.000 euro.

De rekenkamercommissie vindt nog steeds dat een meer geïntegreerde benadering voor de bespreking van de samenvatting en programma's kan worden toegepast. In die zin is onze aanbeveling (2) van vorig jaar nog niet in praktijk gebracht. De samenvatting is dit jaar opnieuw een opsomming van maatregelen en getallen, zonder dat daaraan expliciet een kwalificatie wordt gegeven om tot een oordeel kunnen komen of daarmee de doelstellingen en met name de ambities van het waterschap gehaald zijn of zullen worden. Voor de verenigde vergadering zal de informatiewaarde flink toenemen als in de samenvatting vanuit het college wordt aangegeven wat uiteindelijk de effecten zijn van alle, al of niet geheel of gedeeltelijk uitgevoerde, maatregelen en of het hoogheemraadschap daarmee op schema ligt wat betreft zijn lange termijn doelen. Daarbij zou het college ook kunnen aangeven wat de gevolgen zijn van grote ingrepen (zoals corona) en wat zoiets betekent voor de totale organisatie.

De rekenkamercommissie geeft haar complimenten aan het college voor het opvolgen van onze aanbeveling (4) van vorig jaar om het stoplichtenmodel uit te breiden met de signaalkleur oranje. Door deze toevoeging met bijbehorende toelichting is het inzicht dat de verenigde vergadering kan hebben in de behaalde doelen of maatregelen in relatie tot vertraging of wijziging van de scope, sterk verbeterd.

Eerder hadden wij trouwens ook al bemerkt dat er – in lijn met onze aanbeveling (3) van vorig jaar - meer aandacht is besteed aan het SMART formuleren van de gestelde doelen en voorgenomen maatregelen in de programmabegroting 2021.

2. Bevindingen t.a.v. gerealiseerd exploitatieresultaat versus belastingopbrengsten en evenwicht van baten en lasten aan het einde van de meerjarenperiode

De programmabegroting 2020 begrootte een exploitatietekort van 5.346.000 euro. Gerealiseerd is een tekort van 2.141.000 euro, een verschil van 3.205.000 euro. Naast andere factoren, zoals een meeropbrengst dividendinkomsten en lagere kapitaalslasten ten gevolge van - zich jaar in jaar uit voordoende - lagere realisatie van investeringen, wordt het lagere negatieve exploitatieresultaat met name verklaard door 4.700.000 euro hogere belastinginkomsten. De belangrijkste component van de meeropbrengst is de hogere WOZ-waarde dan waarmee begroot was.

Bestendig beleid van het hoogheemraadschap is dat de exploitatietekorten jaarlijks vrijwel geheel ten laste gaan van de tariefegalisatiereserves. Feit is echter dat het exploitatieresultaat 2020 (wederom) sterk positief afwijkt van de begroting. Dit betekent dat de hoogte van de tariefegalisatiereserves jaar in jaar uit boven het beoogde niveau blijft uitkomen. Onderstaand overzicht geeft weer dat over de vierjarenperiode 2017–2020 het exploitatietekort 9.818.000 euro achterbleef bij wat oorspronkelijk werd begroot. Het gevolg daarvan is dat de tariefegalisatiereserves met eenzelfde bedrag minder zijn teruggelopen dan feitelijk de intentie was.

Exploitatieresultaat					
x EUR 1.000	2017	2018	2019	2020	2017-2020
Begroot tekort	-3.627	-4.327	-4.297	-5.346	-17.597
Gerealiseerd tekort	-3.634	-1.169	-1.009	-1.967	-8.779
Verschil	7	-3.158	-3.288	-3.379	-9.818

De ontwikkeling van het gerealiseerde exploitatieresultaat en het verloop van de tariefegalisatiereserves zijn niet alleen direct van invloed op het niveau van het eigen vermogen en het weerstandsvermogen van het hoogheemraadschap, maar ook op de vaststelling van belastingtarieven.

Het roept de vraag op of het hoogheemraadschap zich jaarlijks laat overvallen door meevallers in de exploitatie en/of de belastingopbrengsten, zonder daar rekening mee te houden bij de vaststelling van de belastingtarieven. Een veelvuldig gehoord argument voor de huidige aanpak is dat de jaarlijkse meerjarenplanning van het hoogheemraadschap zich jaar op jaar richt op een structureel sluitende exploitatie aan het eind van de periode van vier jaren, conform (de toelichting op) het Waterschapsbesluit. In het Waterschapsbesluit is immers opgenomen dat de meerjarenraming in beginsel structureel sluitend moet zijn, dat wil zeggen dat de lasten en baten aan het einde van de meerjarenperiode in evenwicht moeten zijn.

De volgende combinatie van factoren lijkt het hoogheemraadschap parten te spelen:

- het jaarlijks (en in de coronajaren 2020 en 2021 in nog grotere mate) niet realiseren van investeringen conform de begroting;
- wat de belastingopbrengsten betreft, het niet goed kunnen inschatten van de WOZ-waarden waarop een belangrijk deel van de belastingtarieven is gebaseerd;
- en desondanks in het meerjarenperspectief structureel een sluitende exploitatie aan het eind van de vierjaarsperiode presenteren.

Mede door bovenstaande factoren zijn de belastingopbrengsten jaar in jaar uit hoger dan feitelijk gewenst of noodzakelijk voor een sluitende exploitatie en/of redelijke afbouw van de tariefegalisatiereserves.

Uit onze bespreking van de jaarrekening 2020 met de accountant hebben wij geleerd dat met een goede onderbouwing de exploitatie niet perse structureel sluitend hoeft te zijn over de meerjarenperiode en opgevangen door onttrekkingen aan de tariefegalisatiereserves, zolang maar duidelijk wordt gemaakt welke lange termijn doelstellingen het hoogheemraadschap heeft met genoemde reserves, respectievelijk de omvang van het weerstandsvermogen.

Aanbevelingen

Op basis van de voorgaande bevindingen doet de rekenkamercommissie de volgende aanbevelingen:

1. Overwegen om de BURAP2 en de jaarverslaglegging in één vergadering te behandelen zodat herhaling wordt voorkomen en het vergaderen effectiever verloopt.
2. Als herhaling van onze aanbeveling (2) uit 2020: in de samenvatting komen tot een meer geïntegreerde bespreking van de programma's en de exploitatie, waarin het college ook helder aangeeft wat de effecten zijn van de uitvoering van de verschillende maatregelen, dit in plaats van de nu nogal gefragmenteerde verantwoording, ondersteund door staatjes,

tabellen en realisatiepercentages. Dit kan leiden tot een completer beeld van de mate waarin de ambities en doelstellingen gerealiseerd zijn en daarmee geeft het college van dijkgraaf en hoogheemraden ook meer 'hart en ziel' aan zijn verantwoording over het gevoerde beleid.

3. In vervolg op onze aanbeveling (1) van vorig jaar bewerkstelligen dat het hoogheemraadschap zich in het meerjarenperspectief en de programmabegroting niet langer alleen laat leiden door een streven om tot een sluitende exploitatie over meerdere jaren te komen, maar zich óók en/of méér rekenschap geeft van het feit dat de telkens terugkerende meevallers (als onderinvesteringen en hogere belastingopbrengsten dan begroot, naast overige onvoorziene incidentele baten) tot gevolg hebben dat de afbouw van de tariefegalisatiereserves niet of te langzaam wordt gerealiseerd.
4. Als hoogheemraadschap in overleg treden met de RBG opdat de prognoses op basis waarvan de belastingtarieven jaarlijks voorgesteld en vastgesteld worden, wat de WOZ-waarden betreft, op betere wijze worden gemaakt.
5. Als hoogheemraadschap in een beleidskader helderheid te verschaffen aan de verenigde vergadering over de wijze waarop het zich voorstelt het risicomanagement en de berekening van de weerstandscapaciteit op basis van de onlangs in maart 2021 aangepaste kadernota uit te voeren.

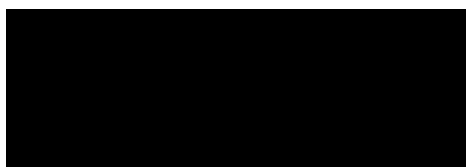
Conclusie en afronding

De rekenkamercommissie concludeert dat de jaarverslaglegging 2020 voldoende en kwalitatief passende verantwoordingsinformatie biedt voor de verenigde vergadering om haar controlerende rol te kunnen vervullen en wijst de verenigde vergadering op de hiervoor vermelde bevindingen en aanbevelingen, in de verwachting dat deze van waarde zijn voor de verenigde vergadering met het oog op haar besluitvorming.

Gegeven het feit dat de rekenkamercommissie pas op 11 mei jl. het accountantsrapport kon ontvangen en het gesprek met de accountant ook pas op 11 mei kon plaatsvinden, terwijl de uiterste inleverdatum van de stukken voor de commissie AZM 25 mei was, ontbreekt een bestuurlijke reactie bij deze rekenkamercommissiebrief. De rekenkamercommissie betreurt dit, maar het geldende tijdschema maakt het ons onmogelijk nog een bestuurlijke reactie te vragen op onze brief voor aanbieding aan de verenigde vergadering. Wij nemen aan dat ter vergadering het college van dijkgraaf en hoogheemraden bestuurlijk zal reageren op onze brief.

Tot slot willen we vermelden dat onze voorzitter in de vergadering van de Commissie Algemene Zaken & Middelen op 4 juni a.s. u graag een toelichting geeft op deze rekenkamercommissiebrief en uw eventuele vragen erover beantwoordt.

Hoogachtend,
Namens de rekenkamercommissie,

F.J.J. Brouwer
(extern voorzitter)

C.c.:

- college van dijkgraaf en hoogheemraden
- secretaris-directeur